

MELAZMA: UNING DAVOSIDA SAMARALI TA`SIR ETUVCHI GIDROXINONNING ORGANIZM UCHUN FOYDALI VA ZARARLI TA`SIRLARI

Bo`riboyeva Zarnigor G`ayratjon qizi
Andijon Davlat Universiteti,
Tabiiy fanlar fakulteti, kimyo yo`nalishi talabasi;

Annotatsiya: Maqolada melazma va uni davolashda foydalaniladigon gidroxinon moddasining salbiy va ijobiy ta`sirlari haqida ma`lumotlar keltirilgan.

Kalit so`zlar: melazma, gidroxinon, giperpigmentatsiya, DNK.

Melazma - bu yuzda paydo bo`lgan qoramtir dog`lar bilan namoyon bo`luvchi keng tarqalgan teri muammosi hisoblanadi. Ushbu maqolada melazma va uni davolashda ishlatiladigon tarkibida faol moddasi gidroxinon bo`lgan kremlarning hususan gidroxinonning ta`sirlari haqida atroflicha so`z boradi. bundan tashqari gidroxinonning inson salomatligiga ta`siri hamda salbiy va ijobiy tomonlari ham yoritilgan.

Melazma, yoki xloazma, odatda yuzning peshona, yonoq, burun hamda iyak qismlarida uchraydi. Melazma quyidagi sabablarga ko`ra paydo bo`lishi mumkin:

- Genetik moyillik
- Gormonal o`zgarishlar (masalan, homiladorlik)
- Quyosh nuriga haddan tashqari ta`sirlanish
- Ma`lum dori-darmonlar

Melazmaning asosiy belgilari:

- Yuzda paydo bo`ladigon quyuq rangli dog`lar
- Dog`larning assimetrik joylashuvi
- Teri rangining bir xil bo`lmasligi

Gidroxinon ($C_6H_6O_2$) – melazmani davolashda keng qo`llaniladigon eng samarali dori vositasi hisoblanadi. Ushbu preparate teri rangini ochartirish orqali pigmentatsiyani kamaytiradi. Gidroxinon quyidagicha ta`sir qiladi:

- Melanin ishlab chiqarishni ingibitledi
- Terini rangini oqartiradi
- Melazmani kamaytiradi

Gidroxinonning quyidagicha ijobiy tomonlari bor:

- **Samaradorlik:** Gidroxinon melazmani davolash uchun eng samarali vosita xisoblanadi, u qisqa muddatda sezilarli natija beradi
- **Keng qollanilshi;** turli xil teri pigmentatsiyalarida qo'llash mumkin, jumladan homiladorlikdagi tushadigon dog'lar, quyosh dog'lari va boshqa dog'larda
- **Qulayligi:** mahalliy surtishga qulay losyon yoki krem shaklida bo'lgani uchun oddiy sharoitda ham qo'llash mumkin

Gidroxinnondan foydalanishning salbiy oqibatlariga esa quyidagilar kiradi:

Ochronosis; Surunkali foydalanish ekzogen oxronozga sabab bo'ladi. Ikra kabi ko'rinuvchi ikraga o'xshash deb ataluvchi giperkromik populalarga sabab bo'lishi

Teri yupqalashishi : uzoq muddatli qo'llanish terini yupqalashishiga sabab bo'ladi va shikastlanishga olib keladi

Allergik reaksiyalar: ba'zi insonlarda gidroxinonga nisbatan allergik reaksiyalar kuzatilishi mumkin

Potensial xavf: ba'zi tadqiqotlar gidroxinonni qo'llash xavfsizligi bo'yicha gumonlarni keltirib chiqarganligi bois ba'zi mamlakatlarda taqiqlangan.

Teri iritatsiyasi: ba'zi xollarda terida qizarish, qichishish yoki yalliglanish kuzatilishi mumkin

Bundan tashqari gidroxinon nafaqat inson terisiga balki kasbiy muhitda o'sma bilan bog'liq gemototoksik hamda kanserogendir. Insonning gidroxinon bilan ta'siri ovqatlanish, kasbiy va maishiy ehtiyojlar (soch bo'yoqlari, ayrim kremlar kosmetik preparatlar orqali) bo'lishi mumkin. Atrof muhitda gidroxinon suvda yashovchi organizmlar uchun zaharliligini ko'rsatgan. So'ngi tadqiqotlar natijasiga ko'ra gidroxinon DNKning shikastlanishiga sabab bo'lib kanserogen xavfini oshirishi va umumiy immunitet reaksiyalarini buzishi mumkinligini ko'rsatgan.

Xulosa:

Melazma keng tarqalgan teri muammosi bo`lib, uni davolash uchun eng samarali vosita bu gidroxinon hisoblanar ekan. Ushbu preparatni to`g`ri va ehtiyotkorlik bilan qo`llanilshi lozim. Gidroxinonning ijobiy tomonlari ko`p bo`lsada uning salbiy ta`sirlarini ham hisobga olib mutaxassis tavsiyasi bilan qo`llagan ma`qul ekan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. molecules- Skin pigmentation types, causes and treatment. molecules review Cureus – Topical Hydroquinone for Hyperpigmentation. Curies Review.
2. TOPICAL HYDROQUINONE FOR HYPERPIGMENTATION: A NARRATIVE REVIEW- authors: Various authors, available on Cureus.
3. ADVANCES IN COSMECEUTICAL NANOTECHNOLOGY FOR HYPERPIGMENTATION; -authors; Various authors, available on springer SPREADING OF DANGEROUS SKIN-LIGHTENING PRODUCTS AS A RESULT OF...authors: Various authors, available on MDPI
4. GIDROXINON VA ATROF MUHITNING IFLOSLANISHI; authors: Fransisko J. Enguita va boshqalar Biomed Res int. 2013 PubMed